

دانشگاه تهران پردیس دانشکدههای فنی دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر

افزایش تنوع خروجیها در معماری GAN در جهت مقاوم سازی شبکههای عصبی در برابر نمونههای تقابلی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی در رشته مهندسی کامپیوتر گرایش نرم افزار

نام: سید احمد عبداله پوری حسینی

> شماره دانشجویی 810194358

استاد راهنما : دکتر اعرابی

این پایاننامه در راستای پروژهی تحقیقاتی کارشناسی ارشد محمد مهدی درخشانی و به صورت مشترک انجام شده است.

بهمن ماه 1398

تعهدنامه اصالت اثر باسمه تعالی

اینجانب سید احمد عبداله پوری حسینی تائید می کنم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این نوشته از آنها استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع گردیده است. این پایان نامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشکده فنی دانشگاه تهران می باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو:

امضای دانشجو:

با تشکر از دکتر مهدیه سلیمانی و علی دیبا که به پایان رساندن این پایان نامه بدون کمکهای ارزشمندشان امکان پذیر نمیبود.

چکیده¹

اغتشاشهای تقابلی ^۲ نشاندهنده ی نقطه ضعفی بزرگ در مورد شبکههای عصبی عمیق بوده و خطری بزرگ برای استفاده ی عملیاتی از آنها هستند. اکثر روشهای موجود برای تولید این اغتشاشها یک مسأله ی بهینه سازی را حل می کنند که جواب آن یک تک اغتشاش از بین توزیع انبوه اغتشاشهای موجود برای یک طبقهبند مشخص است. اما این تک اغتشاشها اولا اطلاعات کمی در مورد طبقهبند هایی که توسط فریب می دهند در اختیار ما می گذارند، و ثانیا تنوع پایین آنها به این معنی است که برای ساخت مدلهای مقاوم به این اغتشاشها مفید نخواهند بود. مقاله ی NAG: Network for Adversary Generation پیشنهاد استفاده از یک شبکه ی عصبی برای یادگیری تنوع موجود در توزیع اغتشاشهای مربوط به یک طبقهبند را می دهد، اما با اینکه این روش گام بزرگی در راستای یادگیری این تنوع برمی دارد، نتایج آن با حالت ایده آل بسیار فاصله دارند؛ چرا که با اعمال این روش، تعداد کلاسهایی که طبقهبند تحت حمله ورودیهای خود را با آنها اشتباه می گیرد بسیار محدود است.

در این پایان نامه، ما با الهام از لیده ی Conditional GANs و مبحث حملات هدفدار " در ادبیات نمونههای تقابلی تابع هزینه ی جدیدی را، به همراه تغییراتی در ساختار شبکه و روش یادگیری پیشنهاد می دهیم که می تواند تنوع خروجیهای این روش را به شکل قابل توجهی افزایش بدهد. این تابع هزینه، به جای اینکه از دو مولفه، یکی برای یادگیری فریبدهی و دیگری برای بالابردن تنوع خروجی استفاده بکند، از یک مولفه ی جدید استفاده می کند که هر دوی این خواص را به طور همزمان در خود دارد. نتایج تجربی ما نشان می دهند که شبکههای آموزش داده شده با تابع هزینه ی جدید، بر روی طبقه بندهای هدف Vgg16 ،resnet 50 و پهتر تنوع خروجیها را به طور میانگین %۸۹.۳ نسبت به روش قبلی افزایش می دهند. این پایان نامه، گامی در راستای یادگیری بهتر تنوع در توزیع اغتشاشهای تقابلی مدلهای یادگیری ماشین بوده، که به درک بهتر ما از این پدیده کمک کرده و در نهایت می تواند به ساخت مدلهای مقاوم نسب به آن منجر شود.

كلمات كلىدى:

نمونههای تقابلی – قوام در برابر نمونههای تقابلی – شبکههای مولد همآورد * – تنوع در شبکههای مولد همآورد * یادگیری عمیق

¹ Abstract

² adversarial perturbations

³ targeted attacks

⁴ generative adversarial networks

فهرست مطالب

1	فصل 1: مقدمه و بيان مساله
2	1-1 مقدمه
4	2-1- ساختار پایاننامه
5	فصل 2: مفاهيم اوليه و پيش زمينه
6	2-1 نمونههای تقابلی
	2-2- شبكههاى مولد هم آورد (GAN)
	فصل 3: كارهاى مرتبط
	1–3– بررسی کلی
	NAG :baseline روش 3-2-
	1-2-1 نمادگذاری
	-3-3 ساختار کلی
13	-2-3-3 مولفهى فريبدهى
	-3-3-3 مولفهى تنوع
15	-4-3-3 تابع هزينهي نهايي
16	فصل 4: روش پیشنهادی
17	1-4- انگيزه
18	2-4- تابع هزينهي هدفدار
21	-3-4 انتخاب اندیس هدف برای مولد
22	4-4- ایدهی ناموفق: تابع هزینهی triplet
25	فصل 5: نتایج

26	1–5– مجموعه داده:
26	2–5- معماری و پیادەسازی شبکه:
28	-3-5 تنوع اغتشاش ها:
30	4-5- بهبود هیستوگرام کلاسهایی که شبکه به آنها fool میشود
31	5-5 روش انتخاب انديس هدف:هدف:
32	6–5– چند نمونه عکس سالم و نمونههای تقابلی نظیر
34	5-7 نتایج ایدهی تابع هزینهی triplet
35	فصل 6: جمعبندی، نتیجه گیری و پیشنهادها
36	1-6- جمعبندى و نتيجهگيرى
37	6-2- محدوديتها و تحقيقات آتى
38	فصل 7: مراجع

فهرست علائم اختصاري

CNN	convolutional neural network
GAN	generative adversarial network
NAG	Network for Adversary Generation
CGAN	conditional GAN
UAP	universal adversarial perturbation
MLP	multilayer perceptron
DCGAN	deep convolutional GAN

فصل 1

فصل 1:

مقدمه و بیان مساله

در این فصل نخست به بیان مقدمات کار، تاریخچهای کوتاه از مساله تحقیق و انگیزهی انجام آن پرداخته، سپس مساله و موضوع مورد بررسی در این پایاننامه و اهداف کلی تحقیق را بیان کرده و در نهایت به ساختار پایاننامهی پیش رو اشاره خواهیم کرد.

1-1- مقدمه

آسیب پذیری نسب به نمونههای تقابلی ایکی از مهمترین و شناخته شده ترین ایرادات مدلهای یادگیری ماشین مدرن از جمله مدلهای یادگیری عمیق، و یک مثال مهم از ضعف این مدلها در تعمیم پذیری به نمونههای خارج از توزیع دادههای یادگیری است [9]. شگفت آور است که چطور در شرایط تعمیم پذیری به نمونههای عصبی عمیق وی بسیاری از تسکها عملکرد فوق انسانی دارند [1] در صورتی که اغتشاش اتی بسیار کوچک ولی هدفمند وجود دارند که می توانند باعث خطاهای نامنتظره ای از سمت این شبکهها بشوند.

محققان تلاش کردهاند که این پدیده را با فرضیاتی در مورد رفتار خطی مدل ها ([10]) ، داده ی آموزش محدود ([2])، و یا عدم حساسیت نسبت به تغییرات معنی دار ورودی ([3]) توضیح بدهند.

یافتههای اخیر توسط موسوی دزفولی و همکاران [14] و مپوری و همکاران نشان میدهند که اغتشاشات اتی وجود دارند که اضافه کردن آنها به ورودی میتواند اکثر مدلهای یادگیری عمیق اغتشاشات اتی وجود دارند که اضاویر ورودی فریب بدهد. به این اغتشاشات، نام «اغتشاشات تقابلی جامع » داده شده است. همچنین نشان داده شده است که نمونههای تقابلی خاصیت تعمیمپذیری بین مدل ها دارد [9, 10]. یعنی اغتشاشات یادگرفته شده برروی یک مدل، میتوانند یک مدل دیگر را نیز فریب بدهند، حتی اگر مدل دوم معماری متفاوتی داشته باشد و بر روی دادههای متفاوتی آموزش دیده باشد. این خاصیت انجام حملات black-box را بر روی مدلهای یادگیری ماشین ممکن میسازد. [5]

ترکیب دو یافته ی اخیر نشان می دهد که اغتشاشات تقابلی، تهدیدی جدی برای استفاده از مدلهای یادگیری ماشین در دنیای واقعی، به خصوص در کاربردهای مرتبط با امنیت و حریم شخصی هستند. در نتیجه ساخت مدلهایی که نسب به این اغتشاشات مقاوم باشند یک ضرورت برای استفاده ی عملیاتی از دستاوردهای علم یادگیری ماشین است. از سوی دیگر، این اغتشاشات فهم ما نسبت به این مدلها و روشهای موجود برای آموزش آنها را به چالش می کشد. در نتیجه به نظر بررسی دقیق تر این پدیده می تواند به درک عمیق تر مکانیزمهای موجود در این مدلها کمک شایانی بکند. به همین خاطر، علل وجود

¹ adversarial examples

independent identically distributed

deep neural networks

⁴ perturbations

⁵ Mopuri

⁶ universal adversarial perturbations

این اغتشاشات و روشهای مقابله با آن ها، یک موضوع پژوهشی بسیار فعال است. [12]

اکثر روشهای موجود، چه مستقل از تصویر (یعنی اضافه کردن آن به اکثر تصاویر موجود، مدل یادگیری ماشین را فریب می دهد) [14, 4]، و چه وابسته به آن [5, 9, 10] مسئله ی بهینه سازی ای را حل می کنند که در نتیجه ی آن فقط یک اغتشاش تقابلی برای مدل تولید می شود. در واقع این روشها یک اغتشاش (δ) از میان توزیع اغتشاشات (Δ) را میابند. همچنین مشاهده شده است که خروجی این روش ها (مثلا UAP) در طی چندین اجرای متوالی، تغییر چندانی نمی کند. در نتیجه خروجی این روشها طیف بسیار محدود و نامتنوعی از این اغتشاشات را در اختیار ما می گذارد.

روش NAG [13]، تلاشی در راستای افزایش تنوع خروجی ها به وسیله ی مدل کردن مستقیم توزیع این اغتشاشات بوده، و مسلما خروجی آن تنوع بسیار بیش تری نسبت به روشهای قبل از خود داشته است. ولی با بررسی دقیق تر دیده می شود که این روش نیز هنوز فاصله ی زیادی از یافتن طیف کامل تمام اغتشاشات ممکن برای یک طبقه بند را دارد. در واقع بررسی خروجی این روش، نشان می دهد که وقتی اغتشاشات حاصل را به تصاویر مجموعه داده اعمال می کنیم، اکثر مواقع طبقه بند هدف ورودی خود را با چند برچسب خاص که نسبت به بقیه ی برچسب ها غلبه ی شدیدی دارند (حدود ۱۰ کلاس) اشتباه می گیرد. غلبه ی این برچسب ها به سایرین به حدی زیاد است که تعداد دفعاتی که طبقه بند هدف خروجی خود را با سایر برچسبها اشتباه می گیرد به طور نسبی برابر صفر است. این باعث می شود که در صورتی که بخواهیم از این نمونه ها برای ساخت یک مدل مقاوم استفاده بکنیم، (چه از طریق یادگیری تقابلی آ [6] و چه از طریق ساخت یک ماژول مدافع) کار این مدل مقاوم بسیار ساده باشد، و بتواند با یادگیری نمونه هایی که روی آن نیاز است ویژگیهایی که شبکه را نسبت به حملات تقابلی روی تمام کلاسها (یا حداقل اکثر آنها) آسیب نیزر می کند یاد گرفته شود و در نتیجه یادگیری که از آن صحبت شد، به احتمال زیاد یادگیری مفیدی نبوده است. همچنین اغتشاشات باشند که محدود به چند کلاس غالب، به نظر نمی رسد بتوانند منبع خوبی برای مطالعه ی خواصی از اغتشاشات باشند که محدود به کلاسهای خاصی نبوده و کلی هستند.

در نتیجه، هدف ما در این مطالعه، این بوده است که با ایجاد تغییراتی در ساختار و تابع هزینهی مدل پیشنهاد شده توسط NAG، تنوع خروجیهای این مدل را افزایش بدهیم. این کار کمک خواهد کرد که مدل

-

¹ adversarial training

بهبود یافته، با تولید خروجیهای متنوع تر هم بتواند بهتر ما را در فهم پدیده ی نمونههای تقابلی کمک بکند، و هم با استفاده از آن بتوان مدلهای مقاوم تری نسبت به این پدیده ساخت.

1-2- ساختار ياياننامه

در ادامه ی این پایان نامه، ابتدا در فصل ۲ به بررسی مفاهیم اولیه و پیشزمینههای مورد نیاز برای فهم بهتر مطالبی که در ادامه آمده است میپردازیم. سپس در فصل ۳ مروری بر کارهای مرتبط در این حوزه خواهیم داشت، و البته روش NAG که baseline کار ما محسوب می شود را با دقت بیش تری بررسی می کنیم. در فصل ۴ روش پیشنهادی خود برای حل مشکل مطرح شده در مقدمه، را به طور مفصل شرح داده و در فصل بعدی نیز نتایج حاصل از آزمایشات تجربی را بیان می کنیم. فصل ۶ با ارائه ی یک خلاصه از مطالب ارائه شده به جمع بندی این پایان نامه می پردازد و پیشنهادهایی برای ادامه ی مسیر به علاقمندان این حوزه ارائه می کند.

فصل 2

فصل 2: مفاهیم اولیه و پیش زمینه

در فصلل پیش رو مقدمات، مفاهیم اولیه و پیشزمینههایی را که جهت درک هر چه بهتر موضوعهای مطرح شده در این پایاننامه مورد نیاز است، ارائه خواهد شد.

2-1- نمونههای تقابلی

شبکههای عصبی عمیق مدلهای قوی ای برای یادگیری هستند که عملکرد بسیار خوبی روی تسکههای مصبی عمیق مدلهای قوی ای برای یادگیری هستند که یادگیری این شبکهها به صورت اتوماتیک توسط پسانتشار خطا انجام می شود، معمولا فهم و تفسیر پارامترهای حاصل از یادگیری سخت است، و شبکهی آموزش یافته ممکن است دارای خواص غیرشهودی و عجیبی باشد. یادگیری سخت است، و شبکهی آموزش یافته ممکن است دارای خواص غیرشهودی و عجیبی باشد. [9] یکی از این خواص مربوط به پایداری این شبکهها در برابر اغتشاشهای کوچکی است که به ورودی اعمال می شوند. اگر یک شبکهی عصبی عمیق state-of-the-art را که برای عمل تشخیص اشیاء تعمیمدهی خوبی دارد را در نظر بگیریم، انتظار داریم که نسبت به تغییرات بسیار کوچک روی ورودی خود پایدار باشد، چرا که این تغییرات نمی توانند کلاسی که عکس متعلق به آن است را عوض کنند. اما، می توان نشان داد که می توان اغتشاشهای بسیار کوچکی را طوری ساخت که با اینکه با چشم انسان به سختی دیده می شوند، می توانند به طور دلخواه خروجی یک شبکه ی عصبی را تغییر بدهند. این اغتشاشها از تغییر دادن ورودی به شکلی که خطای طبقهبندی را بیشینه بکنند به دست می آیند. به نمونههایی که این چنین تغییرداده شدهاند، «نمونههای تقابلی» و به اغتشاشهای سازنده می آیند. به نمونههایی که این چنین تغییرداده شدهاند، «نمونههای تقابلی» و به اغتشاشهای سازنده می آیند. به نمونههایی توایل را می این مفهوم در ادامه آمده است.

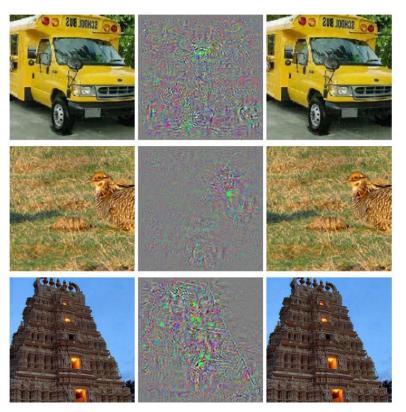
فرض کنیم طبقهبندی به شکل $\{1\dots k\}$ داشته باشیم که تصاویر با $x\in\mathbb{R}^m$ پیکسل را به یک طبقه مینگارد. برای یک تصویر $x\in\mathbb{R}^m$ و طبقه مینگارد. برای یک تصویر مسئله و طبقه و طبقه و مینگارد. برای زیر است:

miniminze
$$||r||_2$$
 subject to:

$$f(x+r) = l$$

$$x+r \in [0,1]^m$$

¹ object recognition

شکل (2–1) نمونههای تقابلی تولید شده برای AlexNet. تمامی تصاویر ستون راست، به عنوان «شتر مرغ» توسط این شبکه طبقه بندی می شوند.

در واقع ما سعی داریم که r را طوری بیابیم نرم آن کمینه بوده، اما بتواند با اضافه شدن به ورودی طبقهبند خروجی آن را به کلاس l تغییر بدهد. شکل l چند نمونه از چنین نمونههای تقابلی را نشان داده است. در ستون سمت چپ، تصویر اصلی را داریم. ستون سمت راست، تصویر آشفته شده است، به شکلی که تمامی تصاویر این ستون به عنوان "Ostrich, Struthio camelus" توسط شبکهی اضافه شناخته می شوند. ستون وسط نیز اغتشاش تقابلی است که به تصاویر ستون چپ اضافه شده است تا ستون راست را بسازد.

2-2- شبكههاى مولد همآورد (GAN)

ها در واقع روشی هستند برای آموزش مدلهای مولد در چهارچوب یک پروسه ی تقابلی که GAN در آن به طور همزمان دو مدل آموزش داده می شود: یک مدل مولد GAN که توزیع داده های واقعی را

¹ generative

یاد می گیرد، و یک مدل تمایزی D که احتمال این را تخمین میزند که آیا نمونه ی ورودی یک داده ی واقعی است و یا تولید شده توسط G (مصنوعی) است. روش آموزش G این است که کاری کنیم که احتمال خطای D بیشینه شود.

معمولا در این چهارچوب، هر دوی G و G و G و Multilayer Perceptron) MLP مستند. اگر که فرض کنیم ورودی G یک بردار noise به شکل G است، و اگرتوزیع دادههای واقعی را با کنیم ورودی G یک بردار G ین باشید که G به چه احتمالی G در مورد این باشید که G به چه احتمالی داده واقعی است، آنگاه می توان پروسه ی آموزش را به شکل یک بازی minimax با تابع ارزش G بیان کرد:

$$\min_{G} \max_{D} V(D,G)$$

که در آن:

$$V(D,G) = \mathbb{E}_{x \sim p_{data}(x)}[\log D(x)] + \mathbb{E}_{z \sim p_{z}(z)}[\log \left(1 - D(G(z))\right)]$$

یعنی در واقع D سعی می کند که احتمال تشخیص درست خود را چه بر روی دادههای واقعی و چه دادههای تولید شده توسط G افزایش بدهد، در حالی که G سعی می کند احتمال خطا کردن D را افزایش بدهد.

به هنگام یادگیری، ابتدا پارامترهای G به کلی freeze می شوند، و برای چند iteration فقط و برای می شود. سپس برعکس همین اتفاق می افتد: پارامترهای G به کلی freeze شده و برای موزش داده می شود. این حلقه آن قدر تکرار می شود تا G به نقطه ای برسد که خروجی های آن از منظر انسان نیز واقعا طبیعی به نظر برسند.

از این چهارچوب در زمانهایی استفاده می شود که می خواهیم شبکه ی مولدی داشته باشیم، اما تعریف تابع هزینه برای آن سخت تر از این است که آن را به شکل تحلیلی انجام بدهیم. (مثلا نوشتن تابع هزینه برای تشخیص اینکه یک عکس از منظره ی طبیعی، چقدر «واقعی» به نظر می رسد.) در نتیجه این تابع هزینه را با یک شبکه ی D جایگزین می کنیم، که این شبکه این تابع هزینه را فقط با داشتن نمونههایی از آنچه برای ما مطلوب است یاد می گیرد.

¹ discriminative

² value function

فصل 3

فصل 3: كارهاى مرتبط

در این بخش به توضیح آثاری که ارتباط نزدیکی با این مطالعه دارند میپردازیم.

3-1- بررسى كلى

معرفی پدیده ی اغتشاشات تقابلی [9]، شوک نسبتا بزرگی بر بدنه ی روشهای یادگیری عمیق ابود. قابلیت این اغتشاشات این اغتشاشات برای تعمیمداده شدن به مدلهایی که از قبل دیده نشدهاند، راه را برای انجام حملات black-box به سیستمهای درحال استفاده باز می کند ([10]). علاوه بر این، وجود افتشاشات این مستقل از تصویر (یعنی اغتشاشات که میتوانند روی اکثر تصاویر موجود اثر فریب دهندگی داشته باشند.) [14] نیز جنبه ی دیگری از ضعف مدلهای یادگیری عمیق را مشخص می کند که در ترکیب با خاصیت تعمیم به مدلهای جدید این اغتشاشات ای میتواند خطرناک باشد.

در راستای تولید این اغتشاشات، اکثر روشهای موجود، مسئله ی بهینه سازی ای را حل می کنند که پاسخ آن تنها یک اغتشاش تقابلی است ([9, 10, 14]). تنها مقالهای که روی یافتن توزیع چنین اغتشاشاتی کار کرده است، مقاله ی NAG [13] است. همچنین این مقاله به همراه [11] تنها آثاری بوده اند که از یک شبکه ی عصبی به عنوان مولد اغتشاشات تقابلی استفاده کرده اند، ولی [11]، از یک شبکه ی عصبی برای تبدیل یک عکس به نمونه ی تقابلی نظیر استفاده می کند، و هدف آن مدل سازی توزیع این اغتشاشات نیست.

تا جایی که ما میدانیم، اثری وجود ندارد که بر روی افزایش تنوع خروجیهای شبکهی عصبی مولد اغتشاشات تمرکز کرده، و این تنوع را تا حدی که ما به آن دست یافتهایم بالا برده باشد.

¹ deep learning

² image-agnostic

3-2- روش NAG' :baseline

این مقاله [13]، ایدهای را معرفی می کند که پایه و baseline روش ما قرار دارد، و روش پیشنهادی ما در واقع یک تغییر در ساختار ایدهی اصلی این مقاله است. به همین دلیل این مقاله با دقت بیشتر و با در نظر گیری جزیبات بررسی شده است.

2-1-3 نمادگذاری

در وهلهی اول لازم است ذکر کنیم که مدلهایی که در این مقاله، و همچنین در پایاننامهای که میخوانید قصد داریم با استفاده از اغتشاشهای تقابلی فریب بدهیم، شبکههای عصبی، یا به طور دقیق تر شبکههای عصبی کانولوشنی (CNN) هایی هستند که برای انجام عمل تشخیص اشیاء استفاده می شوند. توزیع دادههایی که این طبقه بندها روی آنها آموزش داده شدهاند را با X، و یک داده از این توزیع را با x نمایش میدهیم. همچنین CNN ای که قصد فریبش را داریم با نماد f نمایش داده، و خروجی آن در لایهی f ام را با نماد $f^i(x)$ نمایش میدهیم. طبقهی پیشبینی شده برای داده ی $\hat{k}(x)$ نمایش میدهیم. بردار خروجی لایهی softmax (که لایهی آخر طبقه بند است را با f نمایش میدهیم، و اندیس f ام این بردار که احتمال پیشبینی شده برای طبقهی f است را با f نمایش میدهیم، و اندیس f ام این بردار که احتمال پیشبینی شده برای طبقه این است را با f نماد گذاری می کنیم. اغتشاش جمعشونده ای که هدف آن فریب طبقه بند است را با f و محدودیت روی نرم بینهایت f ای سال f آن را با f نشان میدهیم. با توجه به این توضیحات، می توان توزیع نمونههای تقابلی را به شکل زیر تعریف کرد:

 $\Delta = \{ \delta : \hat{k}(x + \delta) \neq \hat{k}(x) \text{ for } x \sim X \text{ and } \| \delta \|_{\infty} < \xi \}$

11

¹ Network for Adversary Generation

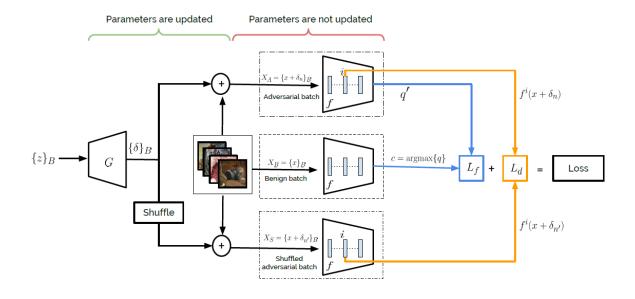
² convolutional neural network

³ object recognition

⁴ additive

3-3- ساختار کلی

در این مقاله، هدف اصلی مدل کردن توزیع نمونههای تقابلی ای است که توزیع آنها در بخش قبل به شکل رسمی تعریف شد. یک نمای کلی از این روش را می توانید در شکل 1 ببینید.

baseline شکل (1–3) نمایی کلی از روش

در همین راستا، برخی تغییرات در چهارچوب اولیهی ساختار GAN داده شده است: ۱) تمایزدهنده با CNN هدف جایگذاری شده است، که از قبل آموزش دیده، و وزنهای آن اکنون در حللت freeze هستند. ۲) تابع هزینهی تقابلی که معمولا برای آموزش GAN ها استفاده می شود، با یک تابع هزینه ی جدید که از دو مولفه ی فریبدهی و تنوع تشکیل شده است جایگزین شده است

در واقع هدف در این روش (و روش ما) آموزش یک شبکه ی عصبی است که بتواند طبقهبند هدف Deep Convolutional) DCGAN در فریب بدهد. معماری این شبکه همسابه شبکه ی مولد که مسابه شبکه ی مولد مولد معماری این شبکه مسابه این شبکه مولد مولد مولد مولد می این شبکه معماری این شبکه معماری این شبکه می مولد می اورند. و یک بردار noise تصویر درمی آورند. حال به سراغ مولفه هایی می رویم که تابع هزینه را برایمان می سازند.

-

¹ adversarial loss

² generator

2-3-3 مولفهي فريبدهي

طبیعتا برای اینکه نمونههای تولید شده توسط شبکه، نمونهی «تقابلی» باشند، باید بتوانند طبقه بند هدف را فریب بدهند تا عکسهای آشنته شده را به عنوان عکسی از طبقهی دیگر تشخیص بدهد. این خاصیت از نمونهها را ما در قالب مولفهی فریبدهی بیان می کنیم. در واقع در اینجا نیز مثل سناریویی که در GAN ها داریم، ما توزیع هدف (۵) را نداریم، اما یک خاصیت از آن توزیع را داریم که به ما در یافتن آن کمک می کند. در اینجا نیز آن خاصیت، خاصیت فریبدهی است.

$$L_f = -\log\left(1 - \dot{q}_c\right)$$

می توان این توضیحات را به شکل تصویری در شکل 1 نیز دید. این شکل این مولفه را با رنگ آبی نشان می دهد.

¹ benign prediction

² adversarial prediction

3-3-3 مولفهي تنوع

مولفه ی فریب دهی، فقط شبکه را تشویق می کند که طور ی یادگیری را انجام بدهد که بتواند نرخ فریب دهی بالایی را تضمین بکند. اما اگر که شبکه یک اغتشاش خوب پیدا بکند که بتواند طبقه بند هدف را به خوبی فریب بدهد، (که می دانیم این کار ممکن است [14]) می تواند از آن به بعد ورودی خود را همواره نادیده گرفته، و به ازای تمامی ورودی ها صرفا همان اغتشاش با کیفیت را در خروجی تولید کند. اما این راه حل یک ایراد اساسی و واضح دارد: هدف ما یافتن توزیع نمونههای تقابلی Δ برای یک طبقه بند هدف است، نه فقط یافتن یک نمونه ی تقابلی. برای اینکه جلوی این ایراد را بگیریم، مولفه ی تنوع را به تابع هزینه ی خود اضافه می کنیم که شبکه را تشویق می کند.

این مولفه، در سطح mini-batch عمل می کند. در واقع این مولفه می کوشد که نمونههای تقابلی تولید شده برای یک mini-batch از تصاویر ورودی، با هم متفاوت باشند. اما این کار به طور غیر مستقیم و از طریق افزایش فاصله بین feature embedding های تصاویر آشفته شده انجام می شود. به طور دقیق تر، برای یک جفت اغتشاش مثل δ و δ هدف ما افزایش فاصله ی بین $f^i(x+\delta)$ است:

$$L_d = -\sum_{n=1}^B d(f^i(x_n + \delta_n), f^i(x_n + \delta_n))$$

که در آن $\hat{n}$ یک اندیس تصادفی در بازه ی [1,B] است که $\hat{n}\neq n$ اندازه ی اندازه ی فر آن $\hat{n}$ یک متر اندازه ی δ_n به ترتیب n امین داده و اغتشاش موجود در mini-batch هستند. همچنین $\hat{n}$ یک متر اندازه ی دلخواه (به طور مثال فاصله ی اقلیدسی بین دو بردار ویژگی) است. در پیاده سازی نهایی، انتخاب $\hat{n}$ به صورت مستقیم نخواهد بود،بلکه به ازای هر mini-batch از اغتشاشها، یک mini-batch برخورده از نیز تولید می شود که در هنگام عملیات بُرزدن دقت می کنیم که هیچ اندیسی در جای اولیه ی خود قرار نگیرد. بلوک نارنجی رنگ در شکل $\hat{n}$ مولفه ی تنوع را نشان می دهد.

¹ shuffled

3-3-4 تابع هزينهي نهايي

تابع هزینهی نهایی از ترکیب دو مولفهی قبلی به شکل زیر حاصل می شود:

$$L = L_f + \lambda L_d$$

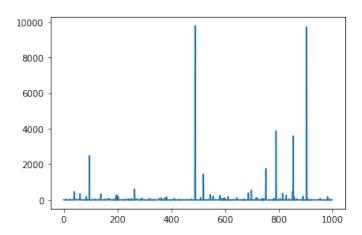
که طبق آزمایشات نویسنده ی مقاله، مقدار λ برابر 1 انتخاب شده است تا اهمیت یکسانی به دو مولفه داده شود.

فصل 4

فصل 4: روش پیشنهادی

4-1- انگيزه

همانطور که قبل تر نیز توضیح داده شد، هدف ما از این مطالعه بالابردن تنوع خروجیهای شبکه ی مولد است، چرا که ساختار پیشنهاد شده در NAG به همراه مولفهی تنوع آن، به خوبی از عهده ی ایجاد این خروجی های متنوع برنمی آیند. برای توضیح این مطلب خوب است به شکل ۱-۴ توجه کنیداین شکل یک هیستوگرام از کلاسهایی است که شبکه به آن fool شده است (fool شدن به یک کلاس، یعنی اینکه شبکه ورودی خود را با آن کلاس اشتباه بگیرد). برای رسم آن، ۱۰ نویز تصادفی به شبکهی مولد داده شده ، و ۱۰ اغتشاش نظیر تولید شده توسط شبکه ذخیره شده است. سپس به ازای هر تصویر در مجموعه دادهی تست، تمامی این ۱۰ اغتشاش به آن اعمال شده، و تصمیم طبقهبند هدف ثبت شده است. در نهایت شمردهایم که شبکه چند بار به هر کلاس fool شده است، یعنی به اشتباه آن کلاس را به عنوان تصمیم خود اعلام کرده است. در این شکل به وضوح دیده می شود، که به جز چند کلاس محدود (حدودا ۲ کلاس) عدد بقیهی کلاس ها تقریبا برابر صفر است. این یعنی شبکهی مولد دچار پدیدهی mode collapse شده است، که یکی از مشکلات عمده در آموزش GAN ها می باشد.

شکل (4-1) هیستوگرام کلاسهایی که شبکه به آن fool شده است. محور x نشان دهنده یاندیس کلاس است، و محور y نشان دهنده یاین که در یکبار چرخش روی مجموعه داده ی تست، چند بار شبکه به اشتباه آن کلاس را خروجی داده است.

mode collapse پدیدهای است که وقتی GAN بخواهد دادههایی که mode collapse بالایی را دارند یاد بگیرد ممکن است رخ دهد، و به این معنا است که شبکه تفاوتهای موجود در داده را به مقدار زیادی نادیده می گیرد و تمامی خروجیهای خود را حول یک یا چند mode محدود تولید می کند.

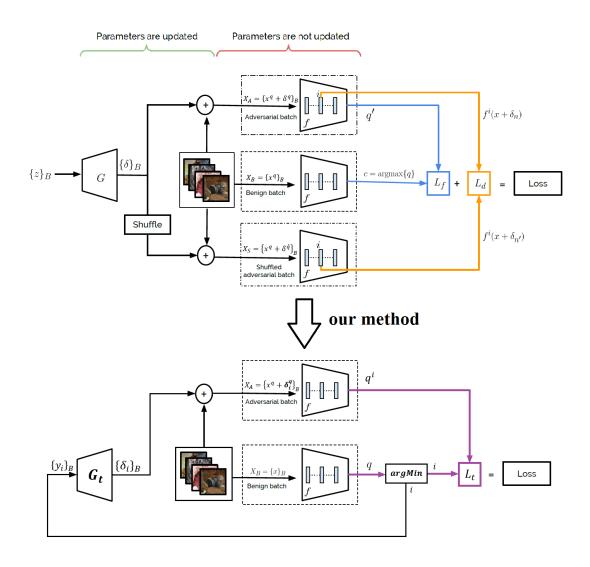
همانطور که در مقالهی NAG نیز اشاره شده، یکی از کاربردهای مهم این شبکهی مولد اغتشاشهای تقابلی، ساختن طبقهبندهای مقاوم تر نسبت به نمونههای تقابلی از طریق یادگیری تقابلی است. اما برای اینکه این کار به خوبی صورت بگیرد، باید نمونههای تولید شده متنوع باشند و نقاط مختلط فضای نمونههای تقابلی را پوشش دهند. پدیدهی mode collapse در شبکهی مولد به این معنا خواهد بود که خروجیهای این شبکه در حالت فعلی کارایی پایینی برای تولید طبقهبندهای مقاوم تر خواهند داشت. چرا که در هنگام عمل یادگیری تقابلی، طبقهبند فقط نیاز دارد نحوهی مقابله با نمونههای تقابلی مربوط به تعداد بسیار کمی کلاس (۶-۷) را یاد بگیرد. و این یعنی یادگیری مفیدی در شبکه رخ نخواهد داد.

$^{\circ}$ تابع هزينهي هدفدار $^{\circ}$

روش پیشنهادی ما برای بالابردن تنوع خروجیهای شبکهی مولد و مقابله با این mode collapse ترکیبی از ایده ی Conditional GAN ها (CGAN) و مبحث حملات هدفدار در ادبیات نمونههای تقابلی است. در واقع روش NAG از یک مولفهی فریبدهی غیرهدفدار به منظور ساخت نمونههای تقابلی، و یک مولفهی تنوع به منظور جبران ضعف مولفهی قبلی در تولید خروجیهای متنوع استفاده می کرد. اما روش ما از یک تابع هزینهی هدفدار استفاده می کند تا هردوی این خاصیتها را به طور همزمان به وجود بیاورد. می توانید یک نمای کلی از روش ما، که به منظور مقایسه در کنار روش RAG قرار گرفته است را در شکل ۲-۴ ببینید.

² non-targeted

¹ targeted

شکل (4–2) نمای کلی از روش پیشنهادی. در سمت چپ تصویر، شبکهی مولد هدفدار G_t را میبینیم که به جای دریافت یک بردار noise یک بردار one-hot بیانگر کلاس هدف (y_i) را دریافت می کند. تصمیم اینکه i چه باشد با argmin گرفتن از خروجی شبکه به ازای ورودی سالم گرفته می شود. (سمت راست شکل) در انتهای نیز با توجه به اینکه چقدر احتمال مربوط به کلاس هدف، یعنی q_i^t بالا رفته است، مقدار هزینهی L_t محاسبه می شود.

به عبارت دقیقتر، در هنگام تولید نمونهی تقابلی، ما به جای یک بردار noise تصادفی، به شبکهی مولد یک بردار y^i one-hot میدهیم که فقط در اندیس i برابر ۱، و در بقیهی جاها صفر است. هر اندیس این بردار نظیر یکی از کلاسهای مجموعه دادهی ImageNet [15] است، و اندیسی که ۱ است نشان میدهد که ما دوست داریم طبقهبند هدف ورودی خود را با چه کلاسی اشتباه بگیرد. سپس، وقتی طبقهبند هدف خروجی خود را تولید می کند، ما دوست داریم که احتمالی که برای کلاس i پیشبینی شده است، بالاترین حد ممکن، یعنی ۱ باشد.

برای تعریف رسیمی تر تابع هزینه ابتدا باید در مورد نمادگذاری حرف بزنیم. ما در این مطالعه، از نمادگذاری مورد استفاده در NAG استفاده می کنیم، و فقط چند نماد را به آن اضافه می کنیم. در NAG، اغتشاشهای تقابلی با نماد δ نشان داده می شدند. ما اغتشاش تقابلی ای که شبکهی مولد به ازای ورودی y^i تولید می کند را δ می نامیم. یعنی:

$$\delta_i = G(y^i)$$

همچنین، در NAG خروجی لایهی softmax طبقهبند هدف با q نشان داده می شد. ما خروجی q_j^i نمایش می softmax پس از اضافه کردن اغتشاش δ_i را δ_i می نامیم، و اندیس δ_i را به شکل δ_i نمایش می دهیم، یعنی احتمالی که شبکه پس از اضافه شدن اغتشاش δ_i برای طبقه ی δ_i نمایش می دهید. همچنین اندیس δ_i را به شکل δ_i نمایش می دهیم. با توجه به این توضیحات، می توان تابع هزینه ی جدید را به شکل زیر بیان کرد:

$$L_t = -\sum_{i=1}^c y_j^i \log q_j^i = -\log q_i^i$$

که در آن، زیرنویس targeted کلمه ی targeted است. این تابع در واقع همان تابع هزینه ی که در آن، زیرنویس targeted است که در قالب مسئله ی ما قرار گرفته است. ساده سازی عبارت نهایی با توجه به این نکته است که مطابق تعریف:

$$y_i^i = 1$$
$$y_j^i = 0 \text{ for } i \neq j$$

 y_i مولد q_i^i را بیشینه کرد، و این یعنی اگر به شبکهی مولد q_i^i را بیشینه باشد. ازای طبقهی i بیشینه باشد.

واضح است که اگر این loss به خوبی بهینه بشود، شبکه ی مولد قادر خواهد بود که طبقهبند هدف را به هر کلاس دلخواهی فریب بدهد، یعنی کاری کند که طبقهبند ورودی خود را با آن کلاس اشتباه بگیرد. پس این loss مولفه ی فریب دهی را در خود دارد. از طرفی، با انتخاب y_i های متفاوت برای مولد، می توان حداقل ۱۰۰۰ نوع مختلف اغتشاش تولید کرد، که طبیعتا چون مربوط به کلاسهای مختلفی هستند تفاوتهای معنی داری با هم خواهند داشت. در نتیجه این loss مولفه ی تنوع را نیز در خود دارد.

از آنجایی که اصولا حل یک مسئله ی بهینه سازی با اهداف چندگانه در حالت کلی سخت تر از حل یک مسئله ی بهینه سازی با یک تابع هدف است و چالش های خاص خود را دارد، و از آنجایی که به طور خاص در این مسئله آزمایشات ما نشان می دهد که trade-off شدیدی بین مولفه های مربوط به فریب دهی و تنوع در تابع هزینه وجود دارند، در نتیجه یک خاصیت جذاب این تابع هدف از بین بردن این frade-off و ساده سازی مسئله به یک تابع هزینه است که با بهبود آن هر دو خاصیت مطلوب حاصل خواهند شد.

4-3- انتخاب اندیس هدف برای مولد

در مورد تابع هزینهای که معرفی شد، هنوز مشخص نشده است که اندیس i (و به تبع آن بردار y_i چگونه انتخاب می شوند. ساده ترین ایده ی ممکن این است که اگر که پیش بینی سالم شبکه بر روی ورودی سالم خود طبقه ی i باشد، یا به عبارتی j = argMax(q) آنگاه، i را به صورت تصادفی، طوری انتخاب کنیم که i اما آزمایش های ما نشان می دهد که انتخاب هوشمندانه تر این اندیس می تواند تاثیر چشم گیری در یاد گیری و عملکرد شبکه داشته باشد. پیشنهاد ما انتخاب این اندیس به شکل زیر است:

i = argMin(q)

یعنی اندیسی را هدف قرار بدهیم، که تشخیص سالم طبقهبند هدف، کمترین احتمال را برای آن در نظر گرفته است. این کار باعث میشود که مسئلهای که شبکهی مولد باید حل کند، سخت تر و چالشی تر باشد چرا که باید احتمال طبقهای را به ۱ نزدیک کند که در حال حاضر احتمالی نزدیک به صفر دارد. این باعث میشود که در طول حل این مسئله، یادگیری بیشتر و بهتری صورت بگیرد. مثلا اگر فرض کنیم تصویر آشفته نشده تصویر یک خرس پاندا باشد، و درنتیجه دارای feature های زیادی از این کلاس باشد، تغییر پیشبینی طبقهبند هدف به کلاس «اتوبوس مدرسه» بسیار سختر از تغییر آن به کلاس «خرس قطبی» است. ما در تمام آزمایشهای تجربی خود از همین روش استفاده کردهایم.

_

¹ multi-objective optimization

ایده ی این نوع انتخاب اندیس هدف، از تابع هزینه ی triplet و مفهوم « negative و مفهوم « fig triplet و مفهوم ایده الیده ی ایده الیده ا

در مورد روش انتخاب i، باید توجه شود که تاثیر مثبت این انتخاب، روی یادگیری شبکه است، وگرنه این استراتژی انتخاب اگر فقط در زمان ارزیابی مدل اعمال نشود، افت عملکرد شبکه به حدی پایین است که از لحاظ آماری قابل توجه نیست. در این مورد در قسمت نتایج بیشتر صحبت خواهد شد.

4-4- ايدهى ناموفق: تابع هزينهى triplet

در بخشهای قبل این فصل، ایده ی اصلی که برای حل مسأله ی پایین بودن تنوع خروجیهای مولد استفاده شد را شرح دادیم. در این بخش به شرح ایدهای میپردازیم که در ابتدا به کار روی آن مشغول شدیم، ولی در نهایت نتوانستیم نتایج خوبی از آن کسب بکنیم.

این ایده مبتنی بر این مشاهده بود که در مولفه ی تنوع استفاده شده در روش NAG، فاصله ی بردار های noise در معاهد اعتبری در محاسبه ی مولفه ی تنوع ندارند. یعنی ما به دو بردار متفاوت نگاه می کنیم، و از شبکه ی مولد می خواهیم خود را طوری تنظیم کند که اگر این دو بردار را ورودی دادیم، خروجی هایش از هم دور باشند، اما اصلا برایمان مهم نیست که آیا این دو بردار بسیار شبیه به هم هستند و فقط تفاوتی جزیی دارند، یا اینکه فاصله ی بسیار زیادی بینشان وجود دارد. طبیعتا اگر که انتظار داشته باشیم که شبکه ی مولد یک نگاشت نسبتا نرم از فضای وجود دارد. طبیعتا اگر که انتظار داشته باشیم که دو برداری که بسیار نزدیک به هم هستند، خروجی های کمابیش مشابهی از شبکه بگیرند، و فقط اگر دو بردار دور بودند است که انتظار گرفتن خروجی های متفاوت داریم.

.

¹ smooth

دارد، اگر یک سهتایی از ورودیهای x, x^+, x^- به همراه معیار فاصلهی d را داشته باشیم، که x^+, x^- طوری انتخاب شده اند که:

$$d(x, x^+) < d(x, x^-)$$

آنگاه، مقدار هزینه برای مقادیر y, y^+, y^- که به ترتیب خروجیهای نظیر هستند ، برابر است با:

$$L_{tri}(y, y^-, y^+) = \max(0, 1 - s(y, y^-) + s(y, y^+))$$

که در آن s نیز یک معیار فاصله است. یعنی باید برای صفر شدن هزینه، فاصله y,y^+ از فاصله y,y^- بیش از ۱ واحد کمتر باشد.

ما این ایده را به این شکل در مسئله ی خود معادل سازی کردیم که x ها را معادل بردارهای نویز، y ها را اغتشاش های نظیر، معیار d را فاصله ی اقلیدسی، و معیار s را فاصله ی کسینوسی بین y ها را اغتشاش های نظیر، معیار y ها به طبقه بند هدف در نظر گرفتیم. یعنی:

$$s(y_i, y_j) = \cos_{distance}(D(y_i), D(y_j))$$

که در آن D همان طبقهبند هدف است. یعنی در واقع اگر دو بردار نویز از نظر اقلیدسی، در فضای atent به هم نزدیک هستند، باید پیشبینی طبقهبند هدف (خروجی لایهی softmax) برای آنها نزدیک تر به هم باشد تا دو بردار نویز که از نظر اقلیدسی در فضای latent از هم دور هستند.

batch روش انتخاب سه گانههای ورودی نیز به این شکل بود که به ازای هر بردار noise موجود در اروش انتخاب سه گانههای ورودی نیز به این شکل بود که به ازای هر بردار و خارج ابر کره ی به مثل z دو نویز z^+ و خارج ابر کره ی به مرکز z و به شعاع z انتخاب شده و رابطه ی تابع هزینه روی این z محاسبه شده و مقدار هزینه از طریق هر سه ی این نویزها به شبکه پسانتشار z می شد. اگر که تابع z و تابع z و تابع z به ترتیب دو تابع باشند که به تصادف یک z و z به برای z تولید می کنند، آنگاه تابع هزینه ی کلی به شکل زیر خواهد بود:

$$L_{tri} = \sum_{i=1}^{B} L_{tri}(G(z_i), G(t^{-}(z_i)), G(t^{+}(z_i)))$$

-

¹ backpropagate

که در آن،B اندازهی batch بوده، و i z_i امین نویز موجود در batch است. در نهایت، تابع هزینهی کلی شبکه به شکل زیر خواهد بود:

$$L = L_f + \lambda L_{tri}$$

که آزمایشات ما نشان داد که بهترین مقدار برای λ برابر ۱۰ است.

اما، همانطور که از عنوان فصل نیز مشخص است، این ایده نتوانست بهبودی که به دنبال آن بودیم را ایجاد کند، وحتی در برخی موارد نتیجه بدتر می شد. نتایج مربوط به این ایده به طور خلاصه در فصل بعدی آورده شده است.

فصل 5

فصل 5: نتایج

پس از معرفی کامل روش پیشنهادی در فصل قبل، در این فصل به نتایج عملی حاصل از این روش پیشنهادی میپردازیم.

1-5- مجموعه داده:

برای تمامی آزمایشها ما از مجموعه داده ی ILSVRC 2014 استفاده کردهایم. به عنوان مجموعه داده ی آموزش، ما ۱۰۰۰۰ عکس (۱۰ عکس به ازای هر کلاس) را به صورت تصادفی از این مجموعه انتخاب کردیم (مشابه [13] و [14]). همچنین ۱۰۰۰ عکس (۱ عکس به ازای هر کلاس) را به منوان مجموعه داده ی اعتبارسنجی و ۵۰۰۰۰ عکس (۵۰ عکس به ازای هر کلاس) را به عنوان مجموعه داده ی تست استفاده کردیم. تمامی این مجموعه ها به صورت تصادفی انتخاب شدند به طوری که هیچ اشتراکی با یکدیگر نداشته باشند.

5-2- معماری و پیادهسازی شبکه:

می توانید معماری کلی شبکه را در جدول ۱ ببینید. این معماری ابتدا از یک لایهی fully می توانید معماری کلی شبکه را در جدول ۱ ببینید. این معماری ابتدا از یک لایهی connected ورودی را به اندازه ی دلخواه تغییر ابعاد بدهد، به طوری که مناسب اعمال لایه های deconvolution باشد. سپس طی چندین لایه batch normalization و ReLU و batch normalization

این معماری نسبت به معماری پیشنهادی در مقاله ی NAG چهار تفاوت دارد. ۱) اندازه ی ورودی شبکه به جای ۱۰ (سایز noise تصادفی)، ۱۰۰۰ (سایز y_i) است. ۲) تعداد کانالهای مربوط به لایههای deconv کمی بیشتر شده اند، تا شبکه ظرفیت بیشتری برای یادگیری داشته باشد، چرا که نیاز دارد نمونههای تقابلی را برای تعداد زیادی از کلاسها تولید بکند. ۳) لایههای VBN که نیاز دارد نمونههای به (virtual batch norm) به BN (batch norm) تبدیل شده اند. این کار به این علت بود که ما تنوانستیم پیادهسازی معتبر و قابل اطمینانی از این لایه برای کتابخانه ی PyTorch پیدا کنیم، و از طرفی توانستیم بدون استفاده از آن ها و فقط با استفاده از RN، نتایج مورد نیاز را بازتولید بکنیم.

¹ validation set

ورودی به one-hot و شبکه و مولد برای تبدیل بردار ۱۰۰۰ تایی one-hot و وددی به RGB ۲۲۴ * ۲۲۴ عکس عکس مولد برای تبدیل بردار عکس مولد برای تبدیل بردار موجود در شبکه و مولد برای تبدیل بردار RGB در خروجی

شبكهى مولد
$FC(1000,64 \times 10 \times 4 \times 4)$
BN, Relu
Deconv $(1, 7, 7, 64 \times 7)$
BN, Relu
Deconv(1, 14, 14, 64 × 4)
BN, Relu
Deconv $(1, 28, 28, 64 \times 2)$
BN, Relu
Deconv $(1, 56, 56, 64 \times 1)$
BN, Relu
Deconv(1, 112, 112, 64 × 1)
BN, Relu
Deconv(1, 224, 224, 64 × 1)
BN, Relu
Deconv(1, 224, 224,3)
10 * tanh

۴) در معماری NAG، در هر لایهی deconvolution داخل شبکهی مولد، یک بردار تصادفی نیز به چیزی که شبکه تا آن لایه ساخته بود اضافه می شد. اما آزمایشات ما نشان داد که حذف این بردارهای تصادفی تاثیر معنی داری روی خروجی شبکه نمی گذراند. در نتیجه این بردار ها از معماری NAG حذف شدند.

3-5- تنوع اغتشاش ها:

برای لندازه گیری تنوع اغتشاشها، ما از یک متریک معرفی شده در مقاله ی NAG استفاده می کنیم، تا این مطالعه با آن مقاله قابل مقایسه باشد. این متریک مشابه چیزی است که در تولید شکل ۱-۴ استفاده شده است: ابتدا ۱۰ بردار نویز به شکل تصادفی انتخاب می کنیم، و آن ها به شبکه ی مولد ورودی داده، و خروجی را ذخیره می کنیم. سپس روی تک تک تصاویر مجموعهداده حرکت کرده، همه ی اغتشاشها را به هر کدام از تصاویر اعمال کرده، و پس از عبور دادن از طبقه بند هدف، برچسب خروجی را ثبت می کنیم. سپس اندازه می گیریم که اگر برچسبهای خروجی را بر حسب تعداد دفعاتی که طبقه بند آنها را خروجی داده مرتب کنیم، باید چندتا از پرتکرار ترین برچسب ها را انتخاب کنیم، که ۸۵٪ کل خروجیها را شامل بشود. هر چقدر این عدد بزرگتر باشد، یعنی خروجیها متنوع تر بوده اند.

البته در مقایسهی نتایج ما با نتایج روش NAG مشکلی وجود داشت، و آن این بود که با اینکه روش ما نویزهای با تنوع بسیار بیشتری تولید می کرد، ولی در دو مورد نمی توانست به نرخ فریبدهی فریبدهی روش NAG برسد. این مسئله کاملا طبیعی است، چرا که اصولا داشتن نرخ فریبدهی بالا و داشتن تنوع بالا هر دو ظرفیت زیادی از شبکه می گیرند، و در نتیجه یادگیری هر دو به طور همزمان برای شبکه دشوار است. این مسئله خود را در حالت الاکلنگی داشتن مقادیر مولفههای فریبدهی و تنوع در طول یادگیریهای مربوط به روش NAG نیز نشان میدادند. یعنی در واقع در روش NAG بین تنوع و فریبدهی یک trade-off شدید برقرار است.

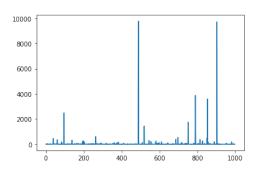
در نتیجه برای مقایسه ی دو روش به این صورت عمل کردیم که محاسبه کردیم مدلهای روش NAG، اگر قرار بود به لندازه ی مدلهای روش ما نرخ فریب داشته باشند، چقدر تنوع خروجی میداشتند. روش انجام کار به این شکل بود که وقتی شبکه ی روش NAG در هنگام آموزش برای اولین بار به میزان نرخ فریب مشخص شده میرسید، مقدار diversity metric آن را در آن نقطه ثبت می کردیم (تقریبا همیشه اولین باری که شبکه به یک نرخ فریب دهی خاص می رسید بیشترین diversity شدن روش بهترین و مکن است این روش بهترین و شده بیشترین ممکن در آن نرخ فریب دهی خاص را ندهد.

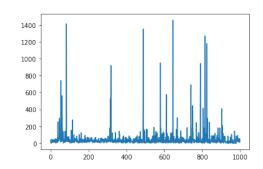
جدول -0: مقایسهی روش ما با روش NAG از لحاظ تنوع خروجی ها: سطرها نشان دهنده ی طبقه بندهای هدف هستند. ستونهای اول و دوم نشان دهنده ی نرخ فریب دهی روش NAG و روش ما به ازای هر طبقه بند هدف است. باقی جدول حاوی مقادیر diversity metric است. دیده می شود که مدل ما توانسته مقدار این metric را به شکل قابل ملاحظه ای افزایش بدهد.

metric	fooling rate on test set		diversity metric on validation set			diversity metric on test set		
model	NAG	ours (shared)	NAG	NAG- maxdiv	ours	NAG	NAG- maxdiv	ours
resnet50	86.64%	82%	221	287	545	488	477	745
vgg16	77.57%	91.60%	141	199	578	202	299	724
googlenet	90.37%	82%	276	263	554	464	459	779

برای حل این مشکل، و با توجه به خواص دو خصیصه ی تنوع و فریبدهی به این صورت عمل کردیم که ابتدا شیبکه را فقط با مولفه ی تنوع (ضیریب مولفه ی فریبدهی برابر صفر) آموزش می دادیم تا هزینه ی تنوع L_a آن به نزدیک صفر برسید. سپس ضریب مولفه ی فریبدهی را با سرعت بسیار پایین و به مرور افزایش می دادیم تا نرخ فریبدهی شروع به افزایش بکند. این کار باعث می شود diversity metric نیز به مرور و با سرعت کم شروع به کاهش بکند. با این روش می توان تقریبا مطمئن بود که در هر نقطه، حداکثر Δ می توان تقریبا مطمئن بود که در هر نقطه، حداکثر Δ می کردیم، چرا که سعی می کند حداکثر Δ ممکن را بدست آورد.

نتایج مقایسه این ۳ روش را را می توانید در جدول ۱-۵ ببینید. در این جدول، سطرها نشان دهنده مقایسه این ۳ روش را را می توانید در جدول ۱-۵ ببینید. در این جدول، سطرها نشان دهنده می طبقه بندهای هدف هستند. ستونهای اول و دوم مشخص کرده اند که بهترین نرخ فریب دهی روش NAG و روش ما برای هر طبقه بند هدف چقدر بوده است. در سایر ستون ها، نرخ فریب دهی بر روی مقادیر ستون دوم ثابت شده است (به روش توضیح داده شده). دیده می شود که روش روش NAG-maxdiv تقریبا در تمامی موارد تنوع بالاتری از روش NAG بدست آورده است. این نکته ی مثبتی است در این راستا که روش پیشنهادی ما برای اینکه حداکثر تنوع ممکن به ازای یک نرخ فریب دهی خاص را بدست بیاوریم به درستی کار می کند. همچنین دیده می شود که متد ما، توانسته در علی فرونش دیگر افزایش قابل توجهی ایجاد بکند. متد ما، وقتی طبقه بند هدف diversity و vgg16 resnet50 و googlenet

شکل ۲-۵: هیستوگرام کلاسهایی که شبکه به آنها fool شده است. این تصاویر مربوط به مدلی است که برای طبقهبند هدف vgg16 آموزش دیدهاند. سمت چپ روش vgg16 و سمت راست روش ما قرار دارد.

metric را روی مجموعه داده ی تست به اندازه ی %56.1 و %69.7 افزایش بدهد. یعنی به طور میانگین، روی این ۳ معماری، %89.3 افزایش diversity metric داشته ایم.

البته در مورد vgg16، نرخ فریبدهی روش ما از روش NAG نیز بیشتر میشد. اما این مسئله در مورد شبکهی reproduce شده به روش NAG هم صادق بود، یعنی این شبکه نیز نرخ فریبدهی بالاتری نسبت به گزارش مقالهی NAG داشت. ما در مورد علت این مسئله مطمئن نیستیم، ولی در هر صورت مقایسه را چیزی که reproduce شده بود انجام دادیم، و در نتیجه مقایسات صورت گرفته در این جدول، مقایسات عادلانهای هستند.

5-4- بهبود هیستوگرام کلاسهایی که شبکه به آنها fool میشود

در ابتدای فصل قبل، اشاره کردیم که نمایش دادن هیستوگرام کلاسهایی که طبقهبند هدف به آن fool شده است، ابزار خوبی برای بررسی میزان تنوع در خروجی های شبکهی مولد است. به همین منظور، در شکل ۲-۵ این هیستوگرام یک بار برای شبکهی مولدی که به روش NAG آموزش دیده است کشیده شده آموزش دیده است کشیده شده است. هردوی این شبکهها برای فریب دادن طبقهبند هدف vgg16 آموزش دیدهاند.

در شــکل ۲-۵ میبینیم که در هیســتوگرام مربوط به روش NAG، چند کلاس محدود به همهی سایر کلاس ها غلبه کردهاند و فقط عدد مربوط به آنها غیر صفر است. اما در هیستوگرام مربوط به روش ما، تنوع بیشتر به وضوح دیده میشود. اولا که بیشترین عدد مربوط به یک کلاس در روش ما، تنوع بیشتر به وضوح دیده میشود. اولا که بیشترین عدد مربوط به یک کلاس در روش ما ۱۴۰۰ اســت (اســکیل نمودار ها با هم فرق می کند) و این

googlenet		training			
	, 00 5101101	random label	worst label		
validation	random label	77.61%	81.94%		
	worst label	77.99%	81.69%		

جدول ۲-۵: این جدول نرخ فریبدهی را به ازای استراتژیهای متفاوت انتخاب اندیس هدف نشان میدهد. ستونها استراتژی به هنگام یادگیری و سطر ها استراتژی به هنگام ارزیابی را نشان میدهند.

یعنی کاهش نقطه ی peak به ۱۴% مقدار قبلی، و ثانیا تعداد بسیار بیشتری از کلاس ها هستند که عدد قابل توجهی را به خود اختصاص دادهاند و نزدیک به صفر نیستند. در واقع روش ما توانسته با کاهش شدید کلاسهای غالب، پدیده ی mode collapse در شبکه ی مولد را به طرز قابل توجهی کاهش دهد.

5-5- روش انتخاب اندیس هدف:

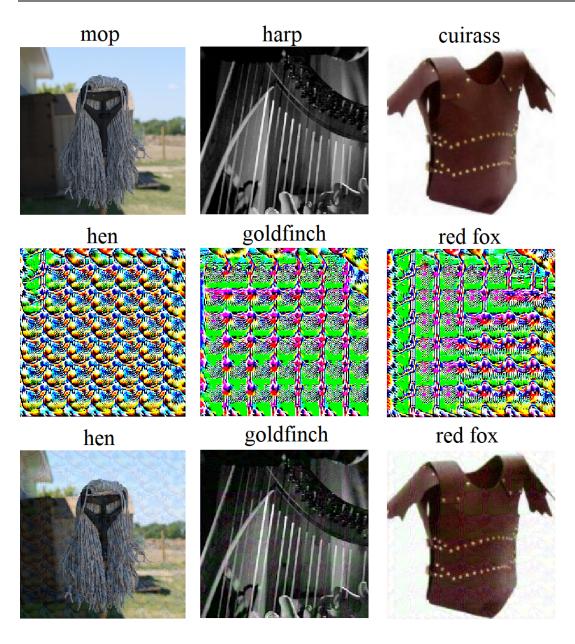
در فصل قبل توضیح دادیم که روش انتخاب اندیس هدف، در یادگیری شبکه تاثیر قابل توجهی دارد. در این فصل با ارائهی دادههای عددی به بررسی همین ادعا میپردازیم. جدول ۲-۵ مقادیر نرخ فریبدهی را به صورت تابعی از استراتژیهای متفاوت انتخاب اندیس هدف به هنگام آموزش و یا ارزیابی مدل نشان میدهد. مدل استفاده شده، مدلی است که برای طبقهبند هدف وصورت اندیس هدف، آموزش داده شده است. استراتژی random label به این معنی است که برای انتخاب اندیس هدف، صرفا یک اندیس که با اندیس فعلی طبقهبند هدف نامساوی باشد انتخاب شده است. استراتژی صرفا یک اندیس که با اندیس که طبقهبند هدف نامساوی باشد دانتخاب شده است. استراتژی ییشبینی کرده به عنوان هدف انتخاب شود.

دیده می شود که اولا عوض کردن استراتژی اگر فقط در زمان validation باشد، تاثیر معنی داری روی خروجی ندارد و میزان تغییر بسیار ناچیز است. این یعنی ما در هنگام حمله به یک شبکه، به داشتن خروجی کامل آن به ازای تمامی کلاسها (به منظور انتخاب argmin) وابسته نیستیم و استفاده از یک کلاس هدف تصادفی برای روش ما کافی است. اما اگر این تغییر استراتژی در زمان آموزش باشد، تاثیر قلبل توجهی روی دقت نهایی مدل دارد. برای مثال، در سطر اول، با تغییر

استراتژی از random به worst عملکرد به میزان %4.33 افزایش می یابد. این نتایج با توضیحاتی که در فصل قبل دادیم مطابقت دارد، یعنی انتخاب کم احتمال ترین لندیس به هنگام آموزش، یادگیری را سخت تر و چالشی تر کرده و در نهایت تاثیر مثبتی روی یادگیری دارد.

5-6- چند نمونه عکس سالم و نمونههای تقابلی نظیر

در شکل 1-0، سطر بالا نشان دهنده ی عکس سالم به همراه برچسب پیشبینی شده ی آن توسط طبقه بند هدف است (که در همه ی موارد پیشبینی صحیح است). در سطر دوم، اغتشاشها را داریم که به تصاویر اضافه شده اند. در بالای هر آشتفگی نوشته شده است که y_i داده شده به شبکه ی مولد مربوط به چه کلاسی بوده است. در سطر پایینی نیز تصویر آشفته شده به همراه پیشبینی جدید طبقه بند هدف برای آن را داریم. دیده می شود که اغتشاشهای تولید شده، با اینکه از یک شبکه هستند، ولی تنوع بصری بالایی از خود نشان می دهند. دقت شود که اغتشاشهای تولید شده توسط شبکه همیشه در تغییر دادن تصمیم طبقه بند هدف به برچسب اغتشاشهای تولید شده توسط شبکه همیشه در تغییر دادن تصمیم طبقه بند هدف به برچسب خواسته شده موفق نیستند (که البته هدف اصلی ما نیز این نیست)، بلکه چیزی که در آن موفقیت بسیار بالا دارند، عوض کردن تصمیم طبقه بند هدف به هر اندیسی جز اندیس اولیه است. این تصاویر صرفا به عنوان نمونه انتخاب شده اند

شکل (1–5) سطر بالا: تصویر سالم، سطر وسط: اغتشاش تقابلی، سطر پایین: تصویر به اضافه ی اغتشاش. در بالای سطرهای بالا و پایین تشخیص شبکه، و در بالای سطر وسط کلاس هدف آمده است

resnet50	fooling rate	diversity measure
no triplet	87%	155
continued with triplet	87.30%	154
trained with triplet	81%	240

جدول ۳-۵: نتایج روش تابع هزینهی triplet

5-7- نتایج ایدهی تابع هزینهی triplet

دیده می شود که وقتی شبکه در ابتدای آموزش خود با تابع هزینه قبلی جلو رفته و بعد آن را به تابع هزینه ی جدید تغییر می دهد، این تغییر تابع هزینه تاثیر قابل توجهی روی عملکرد شبکه (نه نرخ فریب دهی و نه diversity metric) نمی گذارد. و همچنین دیده می شود که اگر از ابتدای آموزش از تابع هزینه ی جدید استفاده کنیم، درست است که ما توجه به خواهد داشت، ولی این افزایش به قیمت کاهش ع درصدی در نرخ فریب دهی بوده و با توجه به نتایج جدول a0-1، می دانیم که اگر روش اصلی نیز اجازه داشت نرخ فریب دهی خود را حتی تا diversity metric آنگاه آن برابر a1 می شد که در مقابل این عدد، افزایش ما از لحاظ آماری قابل توجه نیست.

فصل 6

فصل 6: جمعبندی، نتیجهگیری و پیشنهادها

6-1- جمع بندی و نتیجه گیری

عملکرد ضعیف شبکههای عصبی عمیق بر روی نمونههایی که خارج از توزیع دادههای آموزشی هستند، به طور خاص بر روی نمونههای تقابلی، یکی از محدودیتهای جدی مدلهای یادگیری ماشین مدرن است. زمینه ی پژوهشی نمونههای تقابلی، سعی دارد این مدلها را نسبت به نمونههای تقابلی از طرق مختلف مقاوم کند. یکی از این روشها، یادگیری تقابلی است که برای عملکرد موثر نیاز به تعداد زیادی نمونه ی تقابلی دارد. هرچقدر این نمونهها متنوع تر باشند، نتیجه ی نهایی بهتر خواهد بود. دیدیم که روش NAG گام مثبت بزرگی در راستای تولید این مثالهای متنوع برداشته، اما هنوز با حالت ایدهآل فاصله ی بسیاری دارد.

در این مطالعه، ما تابع هزینه ی جدیدی به همراه تغییرات ساختاری مربوطه و روش یادگیری تغییر یافتهای را معرفی کردیم، که موفق شده است تنوع در خروجیهای شبکه ی مولد معرفی شده در NAG را به میزان متوسط ۸۹.۳ درصد برای ۳ معماری مشهور resnet ،vgg و googlenet افزایش بدهد. قابلیت شبکه ی ما در اینکه فقط با کاهش اندکی از نرخ فریبدهی، بتواند نمونههای متنوعتری نسبت ساختار NAG در همان نرخ فریبدهی تولید کند، نشاندهنده ی کارآمد بودن روش پیشنهاد شده در کاوش بهتر فضای اغتشاشات تقابلی است. همچنین این روش، با سادهسازی تابع هزینه و از بین بردن trade-off موجود بین نرخ فریبدهی و تنوع خروجیها، یادگیری شبکه را ساده تر کرده و راه را برای تحقیقات بعدی هموار تر میسازد.

می توان از نتایج حاصل از این مطالعه، نتیجه گرفت که اولا استفاده از conditioning روش موثری برای کاهش پدیده ی mode collapse در GAN ها می باشد. ثانیا با توجه به اینکه قابلیت ساختار پیشنهادی ما در تولید خروجی های متنوع بیش از روش NAG است شاید خوب باشد که توجه بیش تری به روش هایی بشود که با استفاده از تعداد زیاد اغتشاشات تقابلی، مطالعات تجربی روی علت وجود این اغتشاشات و راههای مقابله با آنها انجام می دهند. چرا که تاجایی که می دانیم اکثر مطالعاتی که تا به امروز در این زمینه انجام شده اند، قویا تئوریک بوده و اتکای کمی روی تجربه داشته اند. همچنین روش انتخاب اندیس هدف پیشنهاد شده، مهر تایید دیگری بر نحوه ی تفکر «hard negative mining» است. به این معنی که اگر که زمان کمی را صرف این بکنیم که نمونههایی که شبکه روی آنها بدترین عملکرد ممکن را دارند برای آموزش انتخاب بکنیم، به احتمال زیاد در مجموع یادگیری شبکه بهتر و سریع تر خواهد بود.

6-2 محدودیتها و تحقیقات آتی

یکی از کارهای بسیار مهم که در این مطالعه به دلیل محدودیت زمانی فرصت انجام آن نبود، بررسی این مسئله است که آیا واقعا عمل یادگیری تقابلی با استفاده از اغتشاشات تقابلی متنوع تری که از این مطالعه حاصل شد، به مقاومت بیش تر شبکههای عصبی در برابر نمونههای تقابلی کمک می کند یا نه. چرا که کاربرد این روش در آموزش شبکههای مقاوم تر، حداقل به اندازه ی کاربرد آن در پیداکردن فهم عمیق تر نسبت به سازو کارهای شبکههای عمیق مهم است.

موضوع بعدی، ادامه دادن آموزش شبکه در همان چهارچوب تناوبی GAN است. یعنی اینکه پس از اینکه به مدت چند epoch شبکهی مولد freeze شده، و به انجام یادگیری تناوبی روی طبقه بند هدف با استفاده از خروجیهای مولد بشویم. احتمالا این چهارچوب، برای تحقیق مورد پیشنهادی قبلی نیز چهارچوب مناسبی باشد.

موضوع آخر نیز استفاده از یک ensemble از مولد ها است. در این مطالعه، به دلیل محدودیتهای حافظهی سیستمهای کامپیوتری موجود امکان عمیق شدن در این موضوع وجود نداشت (load کردن همزمان چندین مولد در حافظه نیاز به حافظهی زیادی داشت). اما به نظر میرسد که اگر کلاسهای ImageNet را به چند دستهی کوچک تر تقسیم کرده، و مسئولیت یادگیری هرکدام را فقط به یکی از مولدهای داخل ensemble محول کنیم، مولدها بهتر میتوانند کلاسها را یادبگیرند، و در نتیجه هم نرخ فریبدهی و هم تنوع خروجی ها افزایش خواهد یافت.

فصل7

فصل 7: مراجع

- [1] Yann LeCun, Yoshua Bengio, and Geoffrey Hinton. Deep learning. Nature, 521(7553):436–444, 2015.
- [2] Y. Bengio. Learning deep architectures for AI. Found. Trends Mach. Learn., 2(1), Jan. 2009.
- [3] Jacobsen, Jörn-Henrik, et al. "Excessive invariance causes adversarial vulnerability." *arXiv preprint arXiv:1811.00401* (2018).
- [4] K. R. Mopuri, U. Garg, and R. V. Babu. Fast feature fool: A data independent approach to universal adversarial perturbations. In Proceedings of the British Machine Vision Conference (BMVC), 2017.
- [5] N. Papernot, P. McDaniel, I. Goodfellow, S. Jha, Z. B. Celik, and A. Swami. Practical black-box attacks against machine learning. In Proceedings of the Asia Conference on Computer and Communications Security, 2017.
- [6] F. Tram`er, A. Kurakin, N. Papernot, D. Boneh, and P. McDaniel. Ensemble adversarial training: Attacks and defenses. In International Conference on Learning Representations (ICLR), 2018.
- [7] Geoffrey E. Hinton, Li Deng, Dong Yu, George E. Dahl, Abdel rahman Mohamed, Navdeep Jaitly, Andrew Senior, Vincent Vanhoucke, Patrick Nguyen, Tara N. Sainath, and Brian Kingsbury. Deep neural networks for acoustic modeling in speech recognition: The shared views of four research groups. IEEE Signal Process. Mag., 29(6):82–97, 2012.
- [8] Alex Krizhevsky, Ilya Sutskever, and Geoff Hinton. Imagenet classification with deep convolutional
- [9] C. Szegedy, W. Zaremba, I. Sutskever, J. Bruna, D. Erhan, I. J. Goodfellow, and R. Fergus. Intriguing properties of neural networks. In International Conference on Learning Representations (ICLR), 2014.
- [10] I. J. Goodfellow, J. Shlens, and C. Szegedy. Explaining and harnessing adversarial examples. In International Conference on Learning Representations (ICLR), 2015.
- [11] S. Baluja and I. Fischer. Adversarial transformation networks: Learning to generate adversarial examples. In AAAI conference on Artificial Intelligence, 2018.
- [12] Ludwig Schmidt, Shibani Santurkar, Dimitris Tsipras, Kunal Talwar, and Aleksander Madry. Adversarially robust generalization requires more data. In Advances in Neural Information Processing Systems 31. 2018

- [13] Reddy Mopuri, Konda, et al. "NAG: Network for adversary generation." *Proceedings of the IEEE Conference on Computer Vision and Pattern Recognition*. 2018.
- [14] Moosavi-Dezfooli, Seyed-Mohsen, et al. "Universal adversarial perturbations." *Proceedings of the IEEE conference on computer vision and pattern recognition*. 2017.
- [15] O. Russakovsky, J. Deng, H. Su, J. Krause, S. Satheesh, S. Ma, Z. Huang, A. Karpathy, A. Khosla, M. Bernstein, A. C. Berg, and L. Fei-Fei. ImageNet Large Scale Visual Recognition Challenge. International Journal of Computer Vision (IJCV), 115(3), 205
- [16] Hoffer, Elad, and Nir Ailon. "Deep metric learning using triplet network." *International Workshop on Similarity-Based Pattern Recognition*. Springer, Cham, 2015.
- [17] Schroff, Florian, Dmitry Kalenichenko, and James Philbin. "Facenet: A unified embedding for face recognition and clustering." *Proceedings of the IEEE conference on computer vision and pattern recognition*. 2015.

Abstract:

Adversarial perturbations demonstrate striking failures in deep neural networks and pose a serious threat to the deployment and use of these models. To generate such perturbations, most of the existing methods solve an optimization problem which results in a single perturbation from the diverse manifold of adversarial peturbations for a given classifier. But, such single perturbations not only provide us with too little information about the models which they fool, but, due their low diversity, are also of little use in creating robust models. The NAG: Network for Adversary Generation paper proposes the use of a neural network to capture the diversity in the adversarial perturbations of a given classifier, but although it is a significant step in learning the said diversity, its results are far from ideal. To be more specific, after applying this method, the number of classes with which the target classifier mistakes its perturbed inputs are very limited.

In this study, by drawing inspiration from the idea of Conditional GANs and the topic of targeted attacks in the literature of adversarial examples, we propose a novel loss function, along with modifications to the architecture and learning process of the previous method, which can significantly improve the diversity of the perturbations. Instead of using two components, one to learn fooling and the other to promote diversity, this loss function uses a single component that encapsulates both of these characteristics in itself. Our experiments show that neural networks trained using our method can increase the diversity of outputs for the target classifiers resnet50, vgg16, and googlenet by an average of 89.3% relative to the previous method. This study, is a step towards better learning the diversity of adversarial perturbations of machine learning models, which leads to a better understanding of this phenomenon and can eventually result in creating models which are robust to it.

Keywords:

adversarial examples – adversarial robustness – generative adversarial networks – diversity in generative adversarial networks – deep learning

University of Tehran

College of Engineering

School of Electrical and Computer Engineering

Thesis Title

A thesis submitted to the Undergraduate Studies Office

In partial fulfillment of the requirements for

The degree of Bachelor of Science in Computer Engineering - Software

By:

Seyed Ahmad Abdollah Pourihosseini

Supervisor:

Dr. Araabi

This work was done in collaboration with Mohammad Mehdi Derakhshani, as a part of his research when he was an M.Sc. student in University of Tehran.